

Toponderzoek van morgen.....?

Gerbert Kraaykamp

Met lichte schroom blik ik terug op de tijd dat ook ik een **toponderzoeker van morgen** was. Nooit heb ik mij erg in deze kwalificatie kunnen vinden. Het idee dat er volgens mij uit spreekt, is dat men er naar moet streven om de status van toponderzoeker te bereiken. Voor mij echter is, en was, het "doen" van onderzoek het mooiste en belangrijkste. Wetenschappelijke vooruitgang wordt geboekt door enthousiaste onderzoekers met een inhoudelijke focus, die de eigenschap hebben interessante vragen te kunnen stellen. Als dat tot gevolg heeft dat je daardoor een toponderzoeker wordt, is dat mooi meegenomen.

Mijn onderzoek kenmerkt zich door een kwantitatief-empirische oriëntatie. In deze benadering is het stellen van cumulerende onderzoeksvragen en het formuleren van toetsbare hypothesen op basis van theoretische uitgangspunten essentieel. Naar mijn mening is het mogelijk tot cumulatie van kennis te komen door voort te bouwen op theoretische inzichten en door veronderstellingen op grond van deze inzichten met hulp van empirische gegevens te toetsen. Theorie bouwen alleen, geeft geen antwoord op maatschappelijk interessante vragen. Bij het toetsen van veronderstellingen is voor mij als voormalig toponderzoeker van morgen, het grootschalig enquête-onderzoek essentieel gebleken als een bron van representatieve informatie.

Twee vruchtbare bronnen wil ik hier expliciet noemen, waar ook in de toekomst onderzoekers uit zullen kunnen putten. Allereerst is het belangrijk te melden dat in 2008 de inmiddels 5de versie van de Nijmeegse Familie-Enquête Nederlandse bevolking (FNB) verzameld gaat worden. Het unieke karakter van de FNB ligt daarin dat voor zowel de respondent als zijn/haar partner met retrospectieve vragen de levensloop wat betreft opleiding, beroep, relatievorming, verenigingslidmaatschap en religie, in kaart wordt gebracht. De FNB heeft een uitstekende reputatie, zowel nationaal als internationaal. Met name vanwege het multi-actor (familie) en multi-moment (levensloopopzet) karakter is de FNB zowel inhoudelijk als methodologisch voorlopelijk in sociaal-wetenschappelijk Nederland. Gegeven de continuering van deze vorm van dataverzameling in 2008 zullen ook toekomstige onderzoekers van morgen maatschappelijk relevante vragen kunnen blijven beantwoorden.

Een tweede initiatief betreft het opzetten van een sociologische panel, getiteld de Nederlandse LevensLoop Studie (NELLS) in 2008. In het kader van een NWO-middelgroot subsidie zet de sectie Sociologie (Kraaykamp, Need) in Nijmegen in samenwerking met de sectie Sociologie Tilburg (De Graaf, Kalmijn, Monden) een grootschalig panel op om de sociologische onderzoeksgemeenschap in Nederland te faciliteren. In het NELLS worden 5000 personen gevolgd tussen 2008 tot 2014, waarbij 1ste en 2de generatie Turkse en Marokkaanse respondenten zijn oververtegenwoordigd. De laatste jaren wordt in de sociale wetenschap meer en meer erkend dat panelinformatie een belangrijke aanvulling vormt op de bestaande retrospectieve databronnen. Met paneldata wordt het goed mogelijk belangrijke veranderingen in de levens van personen te

beschrijven, en daarbij hypothesen over de redenen van verandering te toetsen. Anders dan bij cross-sectionele data is het met panelinformatie mogelijk rekening te houden met selectie-processen en is de causaliteit van fenomenen eenduidig vast te stellen. Het doel van het NELLS is om zo specifiek mogelijk na te gaan hoe, en waarom, personen sociale en culturele dynamiek ervaren tijdens hun leven. Sociale veranderingen zijn dan wijzigingen in meer structurele omstandigheden aangaande beroep, relatie, opleiding en mate van integratie. Echter, culturele veranderingen zijn wellicht nog interessanter, als gaat om wijzigingen in de normen, attitudes, voorkeuren en leefstijlen van personen. De informatie uit het NELLS komt beschikbaar direct na afloop van het veldwerk, en is vrij toegankelijk voor alle onderzoekers van gisteren, vandaag en morgen.